

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IŽDO ĮSTATYMO NR. I-712 PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1343 20, 23,
29 IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO
SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1336 31 IR 33 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS PENSIJŲ KAUPIMO ĮSTATYMO NR. IX-1691 33 IR 356 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS SKOLOS ĮSTATYMO
NR. I-1508 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(TAP NR. 21-648(2), NR. 21-651(2), NR. 21-821; TAIS NR. 21-23732(3), 21-23734(3), 21-23735(3), 21-
23737(3), 21-26751)**

2021-06-25 Nr. NV-1518
Vilnius

Projektų rengėjas: Finansų ministerija.

Projektų tikslas: siekiama sudaryti sąlygas įgyvendinti bendros išdo sąskaitos sistemos valdymo modelį. Bendros išdo sąskaitos sistemos valdymo modelis leistų: efektyviau organizuoti valstybės išdo veiklą; efektyviau valdyti tiek valstybės piniginius išteklius, tiek šių įstaigų valdomas lėšas; sumažinti banko sąskaitų administravimo ir mokėjimo operacijų išlaidas bei lėšų praradimo riziką; turėti prieinamą visapusę ir savalaikę informaciją apie visas įstaigų valdomas lėšas; taikyti vienodus kredito rizikos ir likvidumo valdymo, finansavimo, lėšų kontrolės ir prognozavimo standartus.

Dabartinė situacija:

- Neužtikrinamas efektyvus ir racionalus piniginių išteklių valdymas.
Mokėjimams vykdyti iš valstybės išdo bendrosios sąskaitos Finansų ministerija naudoja Lietuvos banko teikiamomis paslaugomis ir infrastruktūra. Biudžetinės įstaigos ir kiti subjektai mokėjimams vykdyti naudoja bankų infrastruktūrą, todėl neprieinama informacija apie lėšų likučius ir laikinai laisvas lėšas bankuose atidarytose biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų sąskaitose ir nesudaromos galimybės šias lėšas panaudoti valstybės piniginių išteklių srautams subalansuoti ir skolinimuisi valstybės vardu mažinti, pavyzdžiui, biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų bankų sąskaitose 2019 m. vidutiniškai buvo apie 451,3 mln. eurų likutis, o Finansų ministerija 2019 m. pasiskolino apie 3,075 mlrd. eurų.
- Patiriamos didelės banko sąskaitų administravimo ir mokėjimo operacijų išlaidos.
Papildomų sąnaudų patiriama dėl Lietuvos banko ir kitų bankų taikomų sąskaitų administravimo ir mokėjimo operacijų įkainių (2019 metais valstybės išdo – apie 70,5 tūkst. eurų Lietuvos banke, biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų – 505,3 tūkst. eurų kituose bankuose), biudžetinių įstaigų mokėjimų, atliekamų iš skirtinguose bankuose esančių sąskaitų, sąsajų su komercinių bankų informacinėmis sistemomis.
- Kyla reikšminga kredito rizika prarasti bankuose laikomas lėšas.
Rizika prarasti bankuose laikomas lėšas kyla bankų kreditorinių įsipareigojimų nevykdymo atvejais.

Projektų esmė: projektų rengėjai nurodo, kad išnagrinėjus pažangiausių Europos Sąjungos valstybių patirtį, nustatyta, kad praktikoje aukščiau nurodyti tikslai paprastai pasiekiami įgyvendinant bendros išdo sąskaitos modelį, todėl siūlomi pakeitimai, kuriais siekiama sudaryti sąlygas įgyvendinti bendros išdo sąskaitos sistemos valdymo modelį, siūlant:

- Valstybės išde atidaryti dviejų tipų sąskaitas. Valstybės biudžeto, valstybės pinigų fondų lėšoms ir kitoms Vyriausybės gautoms, pasiskolintoms, paskolintoms ar kitaip investuotoms lėšoms kaupti ir įstaigų tvarkomos sąskaitos, skirtos įstaigų lėšoms kaupti ir mokėjimams vykdyti (šiuo metu Biudžetinės įstaigos ir kiti subjektai mokėjimams vykdyti naudoja bankų infrastruktūrą). Savivaldybės, iš savivaldybės biudžeto išlaikomos biudžetinės įstaigos bei savivaldybių įsteigti pinigų fondai, viešosios įstaigos, kurių savininkė arba dalininkė, turinti daugiau kaip pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra savivaldybė, taip pat aukštosios mokyklos valstybės išde sąskaitas gali atidaryti esant poreikiui. Įstaigų tvarkomų sąskaitų perkėlimo į FM išdo valdymo sistemą eiliškumą ir terminus siūloma nustatyti iki 2022 m. gruodžio 31 d.;

- Nustatyti Finansų ministerijai, kaip valstybės išdo valdytojai, funkciją tvarkyti Valstybės išdo įstatyme nurodytų įstaigų tvarkomas sąskaitas bei disponuoti įstaigos tvarkomoje sąskaitoje esančiomis lėšomis, jeigu užtikrinama įstaigos teisė netrukdomai disponuoti tomis lėšomis;
- Nustatyti, kad Valstybės išdo įstatymo nuostatos taikomos Valstybinio socialinio draudimo fondo, Socialinio draudimo rezervinio fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo ir jo rezervo, Garantinio, Ilgalaikio darbo išmokų, Pensijų anuitetų fondų lėšoms, kurios laikomos šiuos fondus administruojančių įstaigų atidarytose įstaigų tvarkomose sąskaitose;
- Sveikatos draudimo įstatymo pakeitimus, kuriais siūloma nustatyti, kad Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto ir jo rezervo lėšos būtų laikomos valstybės išdo atidarytose sąskaitose, kurias atidarys ir kuriose esančiomis lėšomis disponuos Valstybinės ligonių kasos ir teritorinių ligonių kasų vadovai arba jų įgalioti asmenys. Valstybės išdo įstatyme nustatytais atvejais šių fondų lėšos galės būti laikomos konkurso būdu pasirinktose finansų įstaigose;
- Valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimai, kuriais siūloma nustatyti, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo ir Socialinio draudimo rezervinio fondo lėšos būtų laikomos valstybės išdo atidarytose sąskaitose, kurias atidarys ir kuriose esančiomis lėšomis disponuos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos ir jos teritorinių skyrių vadovai arba jų įgalioti asmenys. Valstybės išdo įstatyme nustatytais atvejais šių fondų lėšos galės būti laikomos konkurso būdu pasirinktose finansų įstaigose;
- Valstybės skolos įstatymo pakeitimai, kuriais siūloma išplėsti skolinimosi valstybės vardu priemonės, t. y. sudaryti galimybes Vyriausybės depozitinių įsipareigojimų sutartis pasirašyti ne tik su užsienio šalies vyriausybėmis arba užsienio šalies skolos valdymo įstaigomis, bet ir su visais vidaus ir užsienio kreditoriais. Dėl to atsiras daugiau skolinimosi valstybės vardu šaltinių.
- Kiti pakeitimai.

Sąlygos įgyvendinti bendros išdo sąskaitos sistemos valdymo modelį bus sudarytos įgyvendinant Europos Sąjungos lėšomis bendrai finansuojamą projektą „Valstybės išdo konsoliduoto sąskaitų valdymo sistemos sukūrimas“, kurio bendras biudžetas 5 mln. eurų ir kurį įgyvendinant metu bus sukurtos reikalingos metodinės ir IT priemonės.

Pažymėtina, kad įgyvendinus projektą numatomos patirti išlaidos (informacinių sistemų palaikymo, atnaujinimo, licencijų palaikymo ir darbo užmokesčio išlaidos), planuojama, sudarys apie 840 tūkst. eurų per metus, tai yra mažiau, palyginti su numatomomis gauti naudomis (sutaupyta skolinimosi išlaidų, patirta mažiau pavedimų vykdymo išlaidų ir kt.) – apie 2,6 mln. eurų per metus. Perėjimas prie naujos sistemos numatomas etapais, siekiant sumažinti dėl planuojamų pakeitimų galimą vienkartinę administracinę naštą įstaigoms.

Derinimas: neatsižvelgta į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabą, kad projekte neapibrėžta Centralizuotos apskaitos įstaigos atsakomybė, nurodant, kad Centralizuotos apskaitos įstaigos atsakomybė nėra Valstybės išdo įstatymo reguliavimo dalykas.

Neatsižvelgta į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabą, kad projekte numatytos galimybės Finansų ministerijai disponuoti įstaigų lėšomis be įstaigos sutikimo ar suderinimo prieštarauja Biudžeto sandaros įstatymo nuostatomis, nurodant, kad įstaigos išliks atsakingos už lėšų naudojimą, todėl prieštaravimo nėra.

Detaliai pastabos, į kurias neatsižvelgta, įvertinamos derinimo pažymoje.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė dėl patikslintų projektų esminių pastabų neturi (atkreipė dėmesį dėl derinimo).

Atitikimas Vyriausybės programai: projektai susiję su Vyriausybės programos nuostatomis, kuriomis siekiama formuoti atsakingą finansų politiką.

Dalykinio vertinimo išvada: siūloma projektus svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaclovas Medišauskas

Vaclovas Medišauskas, tel. +37070663814, el. p. vaclovas.medisauskas@lr.lt